

ادبیات

تعداد منابع: ۱۴ اصلی و ۶ ارجاعی

- در این بخش، متون قدیم و جدید ادبیات عرب و دیوان‌های شعر عربی و فارسی مشتمل بر آموزه‌های اسلامی و نیز متون بلاغی و تاریخ ادبیات می‌آید.
- قصه‌های ادبی را که جنبه تاریخی و عرفانی دارند، در «تاریخ» و «عرفان» ببینید.

جاهلیت و اقوال نحویان برای اثبات دیدگاه‌های خود فراوان بهره برده است. نویسندگان سعی نموده‌اند کتاب را از این اشعار جاهلی پاک نموده و مکررات کتاب را حذف کرده و آحياناً از اشعار جدید و احادیث اهل بیت برای اثبات مطالب بهره ببرند. کتاب مغنی الادیب هشت باب دارد که عبارت‌اند از: تفسیر مفردات و احکام آن؛ احکام جار و مجرور؛ مبتدا و خبر؛ فعل و فاعل؛ جملات شرط و استقهایمی؛ اموری که موجب اعتراض بر معرب می‌شود؛ اموری که مشهور بین نحویان است و حال اینکه صواب، خلاف آن است؛ کیفیت اعراب؛ امور کلی که برخی از امور جزئیه بر آن حمل می‌شود.

ابوالعلاء معری، احمد بن عبدالله
(۳۶۳-۴۴۹ق)

۲۵- شرح فارسی دیوان ابوالعلاء معری
(سقط الزند)، شرح‌وحاشیه محمود ابراهیمی (۱۳۱۹-)،
سندج: دانشگاه کردستان، چاپ اول/ ۲۲۰۰ نسخه، ۵۳۹ص،

ابن هشام، عبدالله بن یوسف (۷۰۸-۷۶۱ق)
۲۴ع- مغنی الادیب، تلخیصی جمعی از اساتید

مدارس حوزه علمیه قم، به کوشش جمعی از اساتید مدارس حوزه علمیه قم، قم: واریان، چاپ اول/ ۳۰۰۰ نسخه، ۲۰۷ص،
عربی، وزیری (کالینگور)، بهاد: ۲۲۰۰۰ ریال، منابع: ۱۹۰-۱۹۶.
کنگره: PJ۶۱۵۱/A۲M۶۰۱

دیوبی: ۴۹۲/۷

کد یارسا: B۶۲۷۷۵

عنوان متن خلاصه شده:

مغنی الادیب عن کتب الاعاریب

☞ صرف و نحو - کلیات - منابع جامع

☞ تلخیص و تهذیب کتاب مغنی الادیب عن کتب الاعاریب اثر جمال الدین بن هاشم است. این کتاب از جمله کتابهای آموزشی در حوزه‌های علمیه است. کتاب مغنی به شیوه استدلالی نوشته شده و ابن هشام از آیات قرآن و اشعار

دکتری خود اقدام به ترجمه آن کرده است. شارح پس از نقل هر بیت، نخست به تجزیه و ترکیب الفاظ و واژه‌های آن پرداخته و سپس مفاد آن را در قالب نثر توضیح داده است. در مقدمه خلاصه‌ای از زندگانی سودی بوسنیایی و خصوصیات شرح او بر حافظ آمده است. این مقدمه به قلم سعید نفیسی است و او آن را مهم‌ترین کتابی دانسته که درباره اشعار حافظ تألیف شده است.

شرح

حسینی جلالی، محمد تقی (۱۳۵۵-۱۴۰۵)

۲۷۴- نزهة الطرف فی علم الصرف، باتحقیق

سید قاسم جلالی، قم: سلسال، چاپ اول / ۱۰۰۰ نسخه، ۳۰۲ص، عربی، وزیر (گالینگور)، فهرس: آیات، احادیث.

شابک: ۸-۱۱-۷۷۵۹-۹۶۴

کد پارسا: B۳۸۶۰۶

صرف و نحو - کلیات - منابع جامع

بررسی یک دوره علم صرف و فنون آن است. نویسنده در ۳۴ باب به تشریح مبانی و ارکان صرف و اعلال در اسم و فعل پرداخته و در زیر هر بابی، ضمن تعریف موضوع و آوردن مثال و شاهد، تمریناتی درباره آن درس آورده است موضوعاتی که در این کتاب بدان پرداخته شده عبارت‌اند از: تقسیم کلمه، اشتقاق فعل، صیغه‌های فعل ماضی، مضارع و امر، معتل و اقسام آن، مهموز و اقسام آن، مجرد و مزید، لازم و متعدی، معلوم و مجهول، مصدر و اسم مصدر، فاعل و مفعول، اسم زمان و مکان، صیغه مشبیهة بالفعل و افعال التفصیل، اسم آلت، افعال قلب، افعال ناقصه، افعال مدح و ذم، اشتغال، تصرف، نون تأکید، ادغام و تغزیر و اعلال.

خطیب قزوینی، محمد بن عبدالرحمان

(۶۶۶-۷۳۹ق)

۲۸۴- شرح المختصر، علی تلخیص المفتاح

للخطیب القزوینی، شرح و حاشیه مسعود بن عمر تفتازانی

(۷۲۲-۷۹۲ق): باتحقیق عبدالمتعال سعیدی (۱۸۹۴-)، ۲ ج

در ۱ مجلد / جلد اول- دوم، قم: دارالحکمة، چاپ یازدهم / ۵۰۰ نسخه، ۲۹۵-۲۵۵ص، عربی، وزیر (گالینگور)، بهسا:

۱۹۰۰۰ ریال.

شابک: ۰۰-۲۲-۶۲۰۶-۹۶۴

کدنگره: PJ۲۰۲۸/A۶T۸۰۸۲۵

فارسی، وزیر (شمیز)، بهسا: ۲۸۰۰۰ ریال.

شابک: ۱-۱۴-۷۴۲۵-۹۶۴

کدنگره: PJA۳۸۷۴/A۳SV۰۸

دیوبی: ۸۹۲/۷۱۳۴

کد پارسا: B۶۳۹۱۵

عنوان متن شرح شده:

سقط الزند

شرح تعداد ۱۱۳ مورد از قصیده‌های ابوالعلاء معری است که از دیوان سقط الزند جمع‌آوری و عرضه شده است. ابیات این قصاید به حدود ۲۰۲۱ می‌رسد و در بحرهای متفاوت سروده شده است. قصاید ابوالعلاء عمدتاً جنبه توصیفی دارد و بر چهار محور: مدح، فخر، مرثیه و ورع دور می‌زند. نویسنده پیش از ذکر هر قصیده، نوع بحر و قافیه آن را بیان می‌کند و سپس متن عربی قصیده را می‌آورد و در پایان به شرح لغات و مفردات هر بیت می‌پردازد و معنی آن را در قالب نثر بیان می‌کند.

اکبری، محمود (۱۳۳۷-)

برداشت‌های تربیتی. (شماره ۱۶۶)

امثال و حکم قرآنی

حافظ شیرازی، شمس الدین محمد

(۷۹۲ق)

۲۶- شرح سودی بر حافظ، ترجمه عصمت

ستارزاده: شرح و حاشیه محمد سودی، ۴ جلد، تهران: زرین،

چاپ پنجم / ۳۳۰۰ نسخه، فارسی، وزیر (گالینگور).

شابک: ۱ ج ۱۸۱-۶-۴۰۷-۹۶۴

۲ ج ۱۸۲-۴-۴۰۷-۹۶۴

۳ ج ۱۸۳-۲-۴۰۷-۹۶۴

۴ ج ۱۸۴-۰-۴۰۷-۹۶۴

کد پارسا: B۱۲۸۸۴

دیوان حافظ - شرح‌ها

ترجمه شرح سودی بر اشعار حافظ است. سودی در شرح خود، تنها به توضیح معانی لغوی اشعار پرداخته و از تفسیرهای تمثیلی و عرفانی آنها خودداری ورزیده است. زبان اصلی این شرح، ترکی بوده و مترجم برای اخذ درجه

عنوان به لاتین:

Text and Image in Islamic Literature

نقش تخیلات ذهنی؛ قصه‌نویسی - تأثیرپذیری‌ها

نگاهی است کوتاه به هنر شاعری و داستان نویسی در هزاره نخست اسلام در ایران. نویسنده ضمن بیان تأثیرات زبان و فرهنگ عربی - اسلامی در ادبیات ایران، چگونگی استفاده شعرا و داستان‌سرایان ایرانی را از تخیل و تصورات ذهنی خوانندگان شرح می‌دهد. وی در ادامه، به بررسی چگونگی توصیف امکانی از قبیل بهشت، باغ و مرغزار در شعرهای پارسی این دوره می‌پردازد. او در ادامه تصاویر ذهنی نبرد و نحوه استفاده فردوسی از این تصاویر را در شاهنامه شرح می‌دهد. چگونگی معرفی عاشق و معشوق، بیان رابطه میان آن دو، کیفیت بیماری عشق و نحوه انعکاس آن در آثار منظوم و منثور شعرا و نویسندگان ایرانی این برهه، بخش دیگری از کتاب است.

راشد محصل، محمد رضا (۱۳۱۵ -)

۳۱- نشانه‌شناسی کاربرد قرآن و حدیث

در ادب فارسی، مشهد: آهنگ قلم، چاپ اول/ ۱۳۰۰

نسخه، ۲۰۰ص، فارسی، وزیری (شمیز)، بهار: ۱۳۰۰، ریال، منابع: ۱۹۵-۱۹۸.

شابک: ۹۶۴-۷۶۴۱-۰۵-۲

کنگره: PIR۴۰۵۳/GH۴۲۲

کد پارسا: B۶۳۷۷۷

ادبیات فارسی - تأثیرپذیری از قرآن و حدیث:

قرآن و علوم قرآنی - اوصاف و اسامی - تأثیر - در ادبیات فارسی (قرآن و علوم قرآنی)

نویسنده در این اثر کوشیده است به ارایه مواردی از تأثیر قرآن و حدیث بر ادبیات فارسی و کاربرد آن در زمینه‌های مختلف بپردازد. منابع نویسنده، عمدتاً کتابهای تذکره، دیوان اشعار و کتابهای تاریخی است. این اثرپذیری چه قالبی و چه مضمونی، در قالب اشاره، اقتباس، مثل، ترجمه، تضمین و تلمیح یا استعاره‌های معنوی به کار رفته است. نویسنده سپس با بررسی قصه آفرینش، قصه آدم، عیسی، موسی (ع) و حضرت محمد(ص) در نثر و نظم فارسی به آرایه‌های مختلف بلاغی آن پرداخته است و از عجین گشتن ادبیات فارسی با مضامین قرآنی و حدیثی و تأثیر و تأخر متقابل آن دو سخن گفته است.

دیوبی: ۸۰۸/۰۴۹۲۷

کد پارسا: B۶۳۹۷۲

شرح‌ها

شرح تفصیلی تلخیص المفتح است. تلخیص المفتح در معانی، بیان و بدیع است که به اختصار به قلم خطیب قزوینی نوشته شده است. شارح این اثر را متنی پیچیده، اما سرشار از معانی و لطایف و دقایق علمی و ادبی دانسته و به همین منظور اقدام به شرح آن کرده است. تلخیص المفتح، خود شامل متن و شرح بخش سوم کتاب مفتاح العلوم ابویعقوب یوسف سکاکی است و مشتمل بر سه فن معانی، بیان و بدیع می‌باشد.

دیک، لدی آر

۲۹E- هنر دیداری و نوشتاری در جهان

اسلام، نیویورک: آی. بی. تاوریس، ۱۶۰ص، انگلیسی،

وزیری (شمیز).

کد پارسا: B۶۴۰۷۵

عنوان به لاتین:

Textual and Visual Art in the Islamic World

قصه‌نویسی - جنبه‌های هنری؛ نقش تخیلات ذهنی

مجموعه مقالاتی از اسلام پژوهان غربی در زمینه هنرهای اسلامی و بررسی رابطه متن و تصویر است. نویسندگان در این مقاله‌ها با مذاقه در آثار ادبیات داستانی، زندگی‌نامه‌ها و دیوان اشعار شعرای مسلمان عرب و غیر عرب چگونگی استفاده از طرحها و یا نقاشیهای خاص را در این آثار به منظور بیان بهتر مفاهیم، بررسی نموده و سبکهای مورد استفاده در هر یک از کتابها را معرفی کرده‌اند. برخی عنوانها عبارت‌اند از: تجسم فضا و فضای تجسم، تجسم دیداری در زندگی‌نامه‌های عربی کلاسیک، توصیف قصرها در شعر ایران در دوره میانه، فردوسی و تصویر شاهنامه.

رادمن، هربرت

۳۰E- متن و تصویر در ادبیات اسلامی.

پرینستون، نیوجرسی: سارکوس وینتز، ۲۱۱ص، انگلیسی، رقمی (شمیز).

کد پارسا: B۶۴۰۲۰

هر یک از حروف الفبا، ارزشی متصور است که بر بسیاری از مردم پوشیده است و در صدد بیان معانی و ارزشهاست. در این اثر که مشتمل بر ۳۰۰ تصویر از صورتهای مختلف الفبای عربی است، نویسنده تغییرات ظاهری حروف و دلایل این تحولات را شرح داده و چگونگی کاربرد آن را در رسم الخط قرآن توضیح می‌دهد.

سجادی، حسین

← بررسی عوامل دوگانه ستایش و نکوهش

زنان در شاهنامه. (شماره ۱۱۴)

شاهنامه - بررسی‌های موضوعی

عریان، بابا طاهر (سده ۵)

← توضیح شرح فارسی بر کلمات قصار

شیخ اجل بابا طاهر عریان. (شماره ۲۶۹)

شرح‌ها

فروخ، عمر (۱۹۰۶-۱۹۸۷)

۳۴- عقاید فلسفی ابوالعلاء فیلسوف معری

درباره: سیاست - توده مردم - فلسفه اخلاق -

فلسفه طبیعی ... ترجمه حسین خدیوچم، تهران: فیروزه

چاپ اول: هـ-۴۲۸ص، فارسی و عربی، رقعی (شمسیر)،

منابع: ۴۱۴-۴۱۶.

شابک: ۷-۲۴-۶۵۴۲-۹۶۴

کنگره: PJA۳۸۷۴/L۴۰۸F۴۱۳۸۰

دیوبی: ۸۹۲/۷۱۳۴

کد پارسا: B۶۲۸۲۷

عنوان متن شرح شده:

سقط الزند

عنوان متن شرح شده:

اللزومیات یا لزوم مالا یلزم یا اللزوم (دیوان)

← معری، ابوالعلاء - دیدگاه‌ها - فلسفی

نوشته‌های استمد در معرفی آرا و اندیشه‌های

ابوالعلاء معری و زندگی اجتماعی و عقلی او. این نوشته

بر اساس لزومیات ابوالعلاء شکل گرفته و طی آن ابعاد

گوناگون اندیشه‌های ابوالعلاء و مبانی پوچ اندیشی و یأس

ریچاردز، جک (۱۹۱۶-)

E۳۲- داستانهای حماسی اسلام، ریچموند

سوری: کرزن، ۲۵۶ص، انگلیسی، وزیری (گالینگور).

کد پارسا: B۶۴۰۶۸

عنوان به لاتین:

Islamic Epics

← قصه‌های حماسی

به بررسی شخصیت‌های پهلوانی و قهرمانان ملی و دینی در ادبیات داستانی کشورهای اسلامی اختصاص دارد. نویسنده در فصل اول، قهرمانان جهانی و داستانی آنها را با نمونه‌های اسلامی آن مقایسه کرده و پیدایش مفاهیم پهلوانی و جنگاوری را در فرهنگ اسلامی، نتیجه الگوبرداری از نمونه‌های جهانی می‌داند. وی، در بخش دوم به تحلیل شخصیت قهرمانان داستانیهای اسلامی پرداخته و آنان را به سه گروه قهرمانان مردمی، سلطنتی و دینی تقسیم کرده است. او در پایان مسائلی از قبیل شیوه داستان پردازی، نمادشناسی و علل و چگونگی خلق داستانیهای پهلوانی را مورد بحث و بررسی قرار داده است.

زیدان، جرجی (۱۸۶۱-۱۹۱۴م)

← قطام و نقش او در شهادت امام علی (ع).

(شماره ۲۰۳)

قصه‌های دینی

سالواتوره، آرماندو

E۳۳- سبک‌های نگارش عربی، نیویورک:

ابویل، ۲۲۱ص، انگلیسی، وزیری (گالینگور).

کد پارسا: B۶۴۰۷۰

عنوان به لاتین:

The Arabic Styles of Writing

← آئین نگارش: خط و نوشتن - تاریخ

به بررسی الفبای عربی، چگونگی پیدایش، سیر

تغییرات صورت نوشتاری و مفاهیم آنها اختصاص دارد.

نویسنده در این اثر، می‌کوشد تا معنا و مفهوم هر یک از

حروف الفبای عربی را بیان کرده، ارزش و اهمیت فلسفی،

اجتماعی، فرهنگی و دینی هر کدام را توضیح دهد. وی، برای

ترجمه انگلیسی ۴۹۱۵ بیت از اشعار **مثنوی معنوی** شاهکار ادبی و عرفانی مولوی است. مترجم، از معدود افرادی است که توانسته به عمق اندیشه‌ها و اسرار ملای روم وقوف پیدا کند. او به‌رغم اینکه در غرب نشو و نما کرده، اما با توجه به سفرهای علمی به کشورهای اسلامی و مطالعات اسلامی، توانسته ابعاد کتاب مثنوی را شناخته و با ترجمه ظواهر اشعار مثنوی همان سبک و سیاق عامیانه اشعار را در ترجمه انتقال دهد و همان زبان ساده را در انتقال مفاهیم به کار برد و با توضیحات خود برخی از اسرار کتاب را تفسیر کند. روی سخن مترجم گرچه با پژوهشگران و مولوی شناسان است، اما او امیدوار است جهان غرب نیز با اندیشه‌های عرفانی، اخلاقی، ادبی، فلسفی مولوی آشنا شوند.

مهدی پور قزوینی، ابوالقاسم

ع ۳۶-*التقلین*، تهران: سیمای دانش، ۱۳۲ ص، عربی و فارسی.

کنگره: PJ۶۲۰۳/M۸۸TV

دیوبی: ۴۹۲/۷

کد پارسا: B۲۵۹۳۹

زبان عربی - آموزش: مجموعه‌های حدیثی - گزیده احادیث (حدیث): قرآن و علوم قرآنی - متن قرآن - گزیده آیات (قرآن و علوم قرآنی)

منتخبی از آیات قرآن و روایات پیامبر و ائمه معصوم (ع) در موضوعات مختلف اخلاقی، فقهی، کلامی، و اجتماعی است. انگیزه نویسنده، آشنا ساختن دانشجویان با معارف اسلامی و منابع آن است. وی این روایات را از کتابهای نهج‌البلاغه، کافی، استبصار، من لایحضره الفقیه، بحارالانوار، وسائل الشیعه و صحیفه سجاده، برگزیده است. موضوع این آیات و روایات تقوا، گناهان کبیره، امر به معروف، فضایل اهل‌بیت، زهد، امامت، جهاد، قضاوت و ارزش علم است. نویسنده در پایان، خلاصه‌ای از قواعد صرف و نحو را به زبان ساده و برای آشنایی فارسی‌زبانان با زبان عربی بیان کرده است.

میر فخرایی، سید مرتضی (۱۲۹۳ -)

سیمای خاندان رسول‌الله (ص)، (شماره ۳۴۸)

دیوان‌ها و مجموعه‌های شعر - فارسی - دیوان‌ها و مجموعه‌ها

فلسفی او بررسی شده است. لزومیات ابوالعلاء مشتمل بر ۴۱۴ بیت است که گوشه‌ای از اوضاع و احوال اجتماعی و سیاسی زمان او و علل و عوامل بدبینی در ابوالعلاء را نسبت به انسان و جهان بازتاب می‌دهد. منتخبی از دیوان **لزوم مالایزم** که حاوی ۸۴۸ بیت از اشعار دیگر اوست، در بخش پایانی کتاب جای گرفته است. سرفصلهای کتاب عبارت‌اند از: روزگار ابوالعلاء و شرح حال او، خصوصیات جسمی و شخصیتی ابوالعلاء، خصوصیت‌های هنری ابوالعلاء و مقام او در تاریخ فلسفه، خلاصه فلسفه ابوالعلاء و بررسی آرای فلسفی او، ابوالعلاء و مذاهب بیگانه، تأثیر ابوالعلاء در شرق و غرب، ابوالعلاء و عمر خیام، ابوالعلاء و دانتته و ابوالعلاء و میلتن.

مشیدی، جلیل

کلام در کلام مولوی: درباره اندیشه‌های

کلامی جلال‌الدین محمد. (شماره ۲۷۵)

مثنوی معنوی - گزیده‌ها

مولوی، جلال‌الدین محمد بن محمد

(۶۰۴-۶۷۲ق)

۳۵- **مثنوی معنوی**، ترجمه نیکلسون رینولد الین؛

نیکلسون، ۶جلد/ جلد اول - ششم، تهران: سعاد، چاپ اول/ ۳۰۰۰ نسخه، فارسی و انگلیسی، رقمی (گالینگور).

شایک: دوره ۶-۶-۹۳۷۶۶-۹۶۴

کنگره: PIR۵۲۰۰/A۳۸۸۸

کد پارسا: B۶۲۷۵۳

عنوان به لاتین:

the Mathnawi of Jalaluddin Rumi

عنوان متن ترجمه شده:

the Mathnawi of Jalaluddin Rumi

ویژگی مجلدات

جلد ۱: شایک ۷-۰-۹۳۷۶۶-۹۶۴، ۴۳۱+XVI ص

جلد ۲: شایک ۵-۱-۹۳۷۶۶-۹۶۴، ۳۹۹-VII ص

جلد ۳: شایک ۳-۲-۹۳۷۶۶-۹۶۴، ۵۲۳+XXI ص

جلد ۴: شایک ۳-۱-۹۳۷۶۶-۹۶۴، ۴۲۷-VII ص

جلد ۵: شایک ۴-۹۳۷۶۶-۹۶۴، ۵۰۳-V-X ص

جلد ۶: شایک ۸-۵-۹۳۷۶۶-۹۶۴، ۵۴۷+XI ص

مثنوی معنوی - ترجمه‌ها

① مجموعه اشعار شاه نعمت‌الله ولی است که در غالب غزلیات، ترجیعات، قصاید، مثنویها، رباعیها و دوبیتیها و مفردات سروده شده است. شاه نعمت‌الله ولی از اقطاب و عرفای مشهور سده هشتم و نهم هجری است که تصوف ایرانی را توأم با شریعت اسلامی به مرحله تازه‌ای رساند و پیروان سایر طریقه‌ها را نیز، تحت تأثیر خود قرار داد. سوزهای شعری شاه‌نعمت‌الله عمدتاً برگرفته از موضوعات عرفانی است و او در غالب نظم به بیان میانی نظری تصوف و طریقت نعمت‌اللهی پرداخته است. کتاب مشتمل بر مقدمه‌ای از سعید نفیسی است که در آن خلاصه‌ای از سرچشمه تصوف در ایران همراه با شرح احوال شاه‌نعمت‌الله ولی و نقش او در جمع بین احکام شریعت و طریقت بیان شده است.

نعمت‌الله ولی، نعمت‌الله بن عبدالله (۷۳۰؟-۸۳۴ق)

۳۷- دیوان شاه نعمت‌الله ولی، تهران: انتشارات پیکه، چاپ اول/ ۴۰۰۰ نسخه، بیست و چهار - ۷۳۵ص، فارسی، وزیری (گالینگور)، بها: ۵۰۰۰۰ ریال، فهارس: ۷۱۳-۷۳۵.

مقدمه: خلاصه‌ای از: در چشمه تصوف در ایران، سعید نفیسی، ص هفت - بیست و چهار.

شابک: ۹-۳۰-۶۲۷۹-۶۶۴

کدنگره: PIR5833/D9

دیوبی: ۸۱۶/۳۳

کد پارسا: B62903

☐ دیوان‌ها و مجموعه‌های شعر - فارسی -
دیوان‌ها و مجموعه‌های سده هفتم-نهم؛ شاه
نعمت‌الله ولی - آثار(عرفان و تصوف)

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی